

Určené na
26. MsZ v Moldave nad Bodvou
Dňa 29. 04. 2021

K bodu programu č.: 18

Názov dokumentu:
Návrh na schválenie zámeru rekonštrukcie synagógy na multikultúrne priestory

predkladá: JUDr. Ing. Slavomír Borovský primátor mesta	vypracované: PaedDr. Klára Vranaiová, PhD prednosta úradu
prerokované: MsR Investičná komisia	materiál obsahuje: <ul style="list-style-type: none">dôvodovú správu
Legislatívne východiská:	
Prijaté uznesenia súvisiace s týmto materiálom:	
Finančný a majetkový dopad na rozpočet mesta:	
Vyjadrenie primátora mesta, že sa pri osobe kupujúceho nejedná o blízku osobu v zmysle § 9a ods. 6 a 7 zákona o majetku obcí:	
Vyjadrenie poslancov MsZ, že sa pri osobe kupujúceho nejedná o blízku osobu v zmysle § 9a ods. 6 a 7 zákona o majetku obcí:	
Oznámenie osobného záujmu podľa ústavného zákona č. 357/2004 Z. z.:	

Dôvodová správa k bodu č. 18 **Návrh na schválenie zámeru rekonštrukcie synagógy na multikultúrne priestory**

Cieľom zámeru je návrat kultúrneho života do synagógy jej rekonštrukciou, na základe ktorej sa vytvorí kultúrno-spoločenská budova. Úpravou budovy a celého areálu synagógy sa vytvorí zázemie pre regionálnu galérie, resp. multifunkčného a multižánrového kultúrno-spoločenského centra so stálou expozíciou židovskej kultúry.

O moldavských židoch môžeme hovoriť až po 50-tych rokoch XIX. storočia, ale stáročia boli prítomní v hospodárskom živote Moldavy. Väčšina obchodu s tokajským vínom išla cez ich ruky. Súčasťou tohto živého obchodu ktorého cesta viedla na sever bola do 17. storočia aj Moldava. V dnešnej mestskej časti Budulov žili Židia, ktorí mali obchody v Moldave, ale v zmysle zákona na noc museli mesto opustiť. Jozef II. pred nimi otvoril aj slobodné kráľovské mestá. Vtedy sa začalo ich hromadné sťahovania z dedín do miest. Do Moldavy sa Židia z Budulova začali sťahovať až po roku 1848. Začiatkom roku 1850 vzniklo, resp. bolo preložené do Moldavy sídlo budulovského izraelitského rabinátu. V Budulove žilo v tom čase 70 - 80 židovských rodín. Presné údaje nemáme, ale synagógu si postavili v období rokov 1850 - 1864. V roku 1857 bývalo v Moldave už 30 rodín. Spolu žilo v tej dobe v Moldave 138 Židov.

Pod kopcom si založia cintorín, ktorý neskôr ohradia kamenným múrom s kupolovitým vchodom. Naposledy sa tu pochovávalo v roku 1960. V roku 1939 žije v meste s počtom obyvateľov 2280 211 Židov. Posledný moldavský rabin Mozes Tannenbaum vydal knihu o svojej ceste do Palestíny v roku 1925. Kniha má názov "Cestovanie Mózesa".

V zmysle hitlerovských zákonov sú moldavskí Židia v lete 1944 zatvorení do getta, z ktorého sú deportovaní do Košíc a následne do likvidačného tábora v Osvienčime. Málo z nich sa vie ukryť a málo z nich sa vráti. Po vojne sa vrátilo asi 20 moldavských Židov. Väčšina z nich sa po prežitých hrôzach vysťahovala do Izraela. (zdroj: <https://www.moldava.sk/sk/mesto/institucie/cirkevne-institucie/>).

Synagóga sa nachádza v centrálnej časti mesta v blízkosti rieky Bodva. Stojí na okraji zachovanej časti pôvodnej zástavby rodinných domov, ktoré boli v druhej polovici 20. storočia čiastočne asanované kvôli plánovanej výstavbe kultúrneho domu a hotela Bodva, z ktorých bol zrealizovaný iba hotel. Samotná synagóga, ktorej existencia v dôsledku holocaustu 2. svetovej vojny stratila svoj pôvodnú funkčnosť, bola neskôr využívaná ako pioniersky dom a centrum voľného času. V rámci reštitúcií bola vrátená židovskej náboženskej obci a neskôr sa dostala do majetku mesta kúpou. Toho času je už niekoľko rokov nevyužívaná. Dnešný objekt sa skladá z pôvodnej synagógy a západnej prístavby, o ktorej sa nedá určiť, či pochádza z obnovy po požiari, alebo ju pristavali až po vojne. Uličné priečelie je jednoduchá dvojsová štítová fasáda, kedysi s polkruhovými oknami. Je dokladom prežívania tradičného synagogálneho typu vo vidieckom prostredí.

V súčasnosti je synagóga uzavretá, v havarijnom stave. Zámerom mesta je obnovenie synagógy, rešpektujúc jej religiózny charakter. Synagóga ponúkne vhodný priestor pre spoločensko-vzdelávacie aktivity, pre prezentáciu študentských prác, hudobné koncerty, predstavenia, či komunikáciu histórie žiakom základných škôl a študentom stredných škôl, priestor pre židovskú náboženskú obec, občianske združenia - celé spektrum subjektov bez ohľadu na národnosť, náboženské vierovyznanie, vek a pohlavie. Samozrejmom cieľovou skupinou sú i ľudia s fyzickým postihnutím – projekt rekonštrukcie bude zohľadňovať bezbariérový prístup na podujatia v celom objekte a areáli synagógy.

Cieľom zámeru je teda zrekonštruovať a zmodernizovať daný objekt za účelom zlepšenia kvality vnútorného priestoru, dostupnosti priestorov pre imobilných spoluobčanov, stvárnenia celkovej vonkajšej vizáže a zníženia energetických nárokov na vykurovanie objektu.

Návrh na uznesenie

Uznesenie č./2020 z 26. zasadnutia mestského zastupiteľstva zo dňa 29. 04. 2021

Mestské zastupiteľstvo v Moldave nad Bodvou po prerokovaní materiálu

- **schvaľuje**

zámer rekonštrukcie synagógy na multikultúrne priestory.

Návrh na uznesenie prijatý nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov v zmysle dodržiavania podmienok § 12 ods. 7 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.